

Agenda – Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

Lleoliad: I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Ystafell Bwyllgor 5 Rhys Morgan
Dyddiad: Dydd Llun, 27 Chwefror 2023 Clerc y Pwyllgor
Amser: 11.00 0300 200 6565
SeneddCydraddoldeb@senedd.cymru

Cofrestru cyn y cyfarfod (11:00–11:30)

1 Cyflwyniadau, ymddiheuriadau a dirprwyon

(11:30)

2 Dyled a'r argyfwng costau byw: sesiwn dystiolaeth pedwar

(11:30–12:00)

(Tudalennau 1 – 33)

Susan Lloyd-Selby – Arweinydd Rhwydwaith Cymru – Ymddiriedolaeth
Trussell

Cinio (12.00 – 12.45)

3 Dyled a chostau byw: Sesiwn dystiolaeth gyda'r Gweinidog

Cyfiawnder Cymdeithasol

(12.45 – 13.45)

(Tudalennau 34 – 42)

Jane Hutt, y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol

Paul Neave, Pennaeth Cyngor Lles Cymdeithasol a Pholisi'r Adran Gwaith a
Phensiynau

4 Papurau i'w nodi

(13:45)

- 4.1 Gohebiaeth gan Gadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad ynghylch y cytundeb rhwng y DU a'r Eidal ar gydnabyddiaeth gilyddol ynghylch trwyddedau gyrru at ddibenion cyfnewid**
(Tudalennau 43 – 44)
- 4.2 Gohebiaeth rhwng y Prif Weinidog, y Trefnydd a'r Pwyllgor Cyllid ynghylch craffu ar oblygiadau ariannol Biliau**
(Tudalennau 45 – 49)
- 5 Cynnig o dan Reolau Sefydlog 17.42 (vi) a (ix) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod a thrwy gydol cyfarfod y Pwyllgor ar 6 Mawrth**
(13:45)
- 6 Dyled ac effaith costau byw: trafod y dystiolaeth**
(13:45–14:00)
- 7 Yr ymatebion rhyngwladol i bwysau costau byw**
(14:00–14:15) (Tudalennau 50 – 65)
- 8 Profiadau menywod yn y system cyfiawnder troseddol: trafod yr adroddiad drafft**
(14:15 – 14:45) (Tudalennau 66 – 114)
- 9 Profiadau pobl ifanc ag anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu yn y system cyfiawnder troseddol: trafod y materion o bwys**
(14:45–15:15) (Tudalennau 115 – 134)
- 10 Atal trais ar sail rhywedd: Papur ar y dull o ymgysylltu**
(15:15–15:30) (Tudalennau 135 – 138)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Senedd Equality and Social Justice Committee inquiry into debt and the impact of the rising cost of living

Written evidence from the Trussell Trust January 2023

Introduction

The Trussell Trust supports a network of over 1,400 food bank centres across the UK and together we provide emergency support and advice to people facing acute financial hardship. While we are exceptionally proud of the work of our food bank network, our vision is to end the need for food banks in the UK.

During April to September 2022, food banks in the Trussell Trust network distributed parcels from 146 locations across Wales.

Our submission will focus on the following points from the inquiry's terms of reference:

- How different groups are experiencing cost of living pressures, and how this is impacting debt issues.
- How effective Welsh and UK government support has been in supporting those most in need with cost of living pressures, and in preventing and managing debt.
- The priorities that need to be reflected in the Welsh Government's Draft Budget 2023-24 relating to the rising cost of living, including preventing and relieving debt.

For further information, please contact public.affairs@trusselltrust.org.

Research from the Trussell Trust shows the impact of rising energy prices and food bills on households with low incomes in Wales

The cost of living crisis is forcing people to make impossible decisions because they simply don't have enough money to cover the essentials.

Research by the Bevan Foundation has found that low income households, renters, disabled people, 25-49 year olds, lone parents and BAME households are all at a heightened risk of being in problem debt. The research found household income to be one of the factors that has the greatest impact on the risk of being in problem debt. Households with an income of less than £40,000 were significantly more likely to be in arrears in May 2021 than higher income households.¹

Our own research suggests debt continues to be a significant risk for low income households during the cost of living crisis. In August 2022, we commissioned YouGov to survey a representative sample of more than 1,800 people in receipt of Universal Credit. We received responses from 108 people in receipt of Universal Credit living in Wales.²

¹ The Bevan Foundation (2021) Debt in the pandemic. Available at: <https://www.bevanfoundation.org/wp-content/uploads/2021/09/Debt-in-the-pandemic.pdf>

² The research is based on an online survey by YouGov of 1,846 adults (18+) currently claiming Universal Credit. Fieldwork was undertaken 10 – 31 August 2022. The figures have been weighted and are representative of all UK adults claiming Universal Credit. Other detailed information on question wording and results available from the Trussell Trust on request.

Table 1.1 Experience of keeping up with bills and credit commitments for people in receipt of Universal Credit in August 2022

	UK	Wales
	<i>Base: 1846</i>	<i>Base: 108</i>
I am keeping up with all bills and credit commitments without any difficulty	13%	13%
I am keeping up with all bills and credit commitments, but it is a struggle from time to time	30%	30%
I am keeping up with all bills and credit commitments, but it is a constant struggle	34%	40%
I am having real financial problems and have fallen behind with many bills or credit commitments	19%	14%
I don't have any bills or credit commitments	2%	-
Don't know	1%	2%
Prefer not to say	1%	1%
Real financial problems or constant struggle	53%	54%

One fifth (19%) of people in receipt of Universal Credit across the UK said they faced real financial problems and had fallen behind with bills and credit commitments. A further 34% said keeping up with bills and credit commitments was a constant struggle. In Wales, 14% said they faced real financial problems and had fallen behind with bills and credit commitments, 40% said keeping up with bills and credit commitments was a constant struggle.

Table 1.2 Percentage of people receiving Universal Credit behind on household bills in August 2022

	UK	Wales
<i>Base: All UK Adults</i>	<i>Base: 1846</i>	<i>Base: 108</i>
Council tax	12%	16%
Council tax, including water and sewage	2%	0%
Your Domestic Rates	0%	0%
Gas or electricity	19%	20%
Water and sewage	12%	15%
Telephone/mobile phone/broadband	6%	3%
TV licence	6%	6%
Rent or mortgage costs	12%	12%
School Meal Payments	-	0%
Other arrears	10%	5%
Not applicable - I am/ we are up-to-date with all payments	55%	48%
Don't know	4%	5%
Prefer not to say	3%	5%

Across the UK, 34% of people in receipt of Universal Credit said they had fallen into debt because they couldn't keep up with essential bills (e.g. rent or utilities) during the previous three months. 19% said they were currently behind on their energy bills, 12% said they were behind on paying their Council Tax, 12% on their water bills and 12% on their rent or mortgage.

The survey suggests levels of indebtedness are similarly high among people in receipt of Universal Credit in Wales. 37% said they had fallen into debt because they couldn't keep up with essential bills (e.g. rent or utilities) during the previous three months. 20% said they were currently behind on their energy bills, 16% said they were behind on paying their Council Tax, 15% on their water bills and 12% on their rent or mortgage.

The research shows the urgent situation facing millions of people relying on Universal Credit, with a high proportion already unable to cover essential living costs even before the winter months arrived. When surveyed in August last year, people in receipt of Universal Credit were asked about their experiences during the previous three months.

- 40% said they had needed to skip meals to keep up with other essential living costs. In Wales, 38% said this was the case.
- 23% said they had been unable to travel to work or essential appointments (e.g. GP, school run, dentists or hospital appointments) because they couldn't afford to use public transport or the fuel costs to get there (21% in Wales).
- 21% had been unable to cook hot food because they couldn't afford to use the oven or other utilities. (17% in Wales).
- 28% had been unable to afford to heat their home when they needed to (26% in Wales).
- 36% had been unable to pay for essential dental treatment for themselves or a member of their household when it was needed because they couldn't afford to do so (32% in Wales).

Food bank need has accelerated during the cost of living crisis.

Food banks in the Trussell Trust network in Wales distributed 77,000 emergency food parcels between 1 April to 30 September 2022, including 28,000 parcels for children. This represents a 38% increase in the total number of parcels distributed compared to the same period in 2021/22 and a 96% increase since 2017/18. The level of need seen during this period is also 7% higher than the level of need seen in the first six months of the COVID-19 pandemic in 2020/21, making this the busiest April-September period on record in Wales.³

During April-September 2022, over 10,000 families turned to food banks in the Trussell Trust network for the first time.⁴ This represents a 40% increase in the number of families using food banks in the network for the first time compared to the same period in 2021. These families include at least 23,000 individuals.

In 2022/23, food banks across Wales have had to purchase more than three times (a 228% increase) more food than they did in the equivalent period last year. Purchased food now makes up 9% of all food coming in for Welsh food banks in 2022/23 compared to 4% last year. Every day we hear food banks telling us that this is not sustainable.

³ It is important to recognise that data from food banks in the Trussell Trust network is just one part of the picture of need in Wales. There is a wide range of alternative emergency food provision that will be supporting people that is not captured in our parcel data. There are also many people who are severely food insecure who do not receive support from food banks.

⁴ At the Trussell Trust we define any household as a family. This means that when we talk about households here they could be individuals living alone, single parents, or multi-generational households.

Overall, the network in Wales entered the winter period with the highest levels of need that we have ever seen. Food banks in our network are braced for further significant increases in need as families manage the increasing costs that winter brings amid a cost of living crisis.

The UK Government's first Cost of Living Payment⁵ had some positive impact on need for emergency food parcels across Wales, with July seeing a dip in need from previous months.

In July 2022, households received the UK Government's first Cost of Living payment. This correlated with a dip in need seen at food banks. In this month, food banks across Wales distributed 10,500 parcels to people facing financial hardship – significantly lower than any other month during the April-September period (although still 8% higher than the same month in 2021). Food banks in the Trussell Trust network in Wales distributed on average 13,200 parcels in the other five months of this period.

This reduction gives some indication that, through increasing the income of people in receipt of working age benefits, the level of need for emergency food parcels was slightly reduced, with the payment providing temporary respite for some households in the face of increasing costs and inadequate benefit levels.

Following this dip, record levels of food parcels were distributed in August and September 2022 in Wales.

Following the dip in need seen in July 2022, food banks in the Trussell Trust network in Wales recorded their busiest ever August and September months. The number of parcels distributed across Wales in August 2022 was 45% higher than the same month in 2021/22, and 61% higher than the same month in 2020/21 during the COVID-19 pandemic. September 2022 saw even greater increases across Wales, with the number of parcels distributed in this month being 51% higher than last year and 73% higher than the same month in 2020/21.

While we are still analysing our data, we have seen a slight decrease in the total number of parcels distributed by food banks across the whole of our UK network in November compared to the previous month. Whereas in previous years, we have seen a substantive increase from October to November.

This suggests that while some interventions, such as November's Cost of Living payment and the Welsh Government's fuel support scheme may have provided some crucial respite for families struggling to afford the essentials, it has not been enough to help them manage the cost of living crisis for an extended period of time.

The Cost of Living payment was spent quickly. Buying food and paying off debt were the most widely reported uses of the payment in Wales.

Our August 2022 survey of people in receipt of Universal Credit across the UK revealed that most (70%) people who had received their first Cost of Living Payment had already spent all of it when surveyed in August, less than a month after receiving it. Almost two in three (64%) who said they had spent some of the payment had used it to buy food. This was the most widely reported use of the payment, followed by buying basic toiletries such as soap, shampoo, toothbrush, toothpaste or sanitary items (38%) and paying off debts or arrears on bills (36%).

⁵ In July 2022, the UK Government provided the first Cost of Living Payment of £326 to people in receipt of means tested benefits owing to low income. A second payment of £324 followed in November 2022.

Half (50%) of people who had received the payment said they were not very, or not at all, likely to be able to manage their household budget over the next three months without having to look for additional help (e.g. using credit/ borrowing from friends or family/ borrowing money from other sources).

In Wales, 77%⁶ said they had already spent all of their July Cost of Living Payment when surveyed in August. Two thirds (66%⁷) said they had used the payment to buy food. This was the most widely reported use of the payment, followed by paying off debts or arrears on bills (44%) and buying basic toiletries such as soap, shampoo, toothbrush, toothpaste or sanitary items (38%).

Almost half (48%⁸) of people who had received the payment said they were not very, or not at all, likely to be able to manage their household budget over the next three months without having to look for additional help.

Previous research by the Trussell Trust has shown that insufficient income to afford the essentials (and insufficient income from social security in particular) is the most significant factor driving the need for food banks.⁹ We also know larger families, disabled people and single parent families are particularly at risk of needing support from food banks. Therefore, these groups are also likely to be particularly impacted by cost of living pressures. Our 'State of Hunger' study found:

- 95% of people referred to food banks in the Trussell Trust's UK network in early 2020 were destitute, meaning they were unable to afford to eat or stay warm.
- 62% of working age people referred to food banks in our UK network in early 2020 were disabled - three times the rate in the general working age population.
- 18% of households referred to food banks in our UK network were single parents - twice the rate in the general working age population.¹⁰

Food banks are also reporting more working people needing to turn to food banks for support.

Food banks across the UK network have reported changing opening hours to ensure people who are working can access support outside of working hours. Our research shows that one in five people referred to food banks in the Trussell Trust's UK wide network in mid-2022 were in working (20%) households.¹¹ These figures from our ongoing research project 'Hunger in the UK', conducted by Ipsos, highlight that work does not always protect people from having to use food banks. We know as well that many people who are in receipt of social security will also be working or will have recently been in work.

Nearly half of people at food banks are facing hardship due to government deductions from benefit payments.

Research by the Trussell Trust has found that government deductions from people's benefit payments for the repayment of debts are causing serious hardship. Not only do debt deductions

⁶ The sample size for this question was 98.

⁷ The sample size for this question was 84.

⁸ The sample size for this question was 98.

⁹ The Trussell Trust (2021) State of Hunger. Available at: <https://www.trusselltrust.org/state-of-hunger/>

¹⁰ Ibid

¹¹ Ipsos surveyed 2,364 UK adults aged 18+ who had been referred to food banks within the Trussell Trust network between 01 April and 15 July 2022. Food banks were sampled across the UK, with questionnaires randomly distributed within food parcels. In total, 99 food banks participated in the study. Data are weighted to match the profile of UK adults referred to Trussell Trust food banks.

A working household is defined if the survey respondent describe state any of the following: that their main activity as being in work; they say they have any paid work; they say someone in their household is working.

from benefit payments make it more difficult to afford the essentials, they are also highly likely to increase debt and borrowing.

The UK Government Department for Work and Pensions makes deductions from regular benefit payments for the repayment of various debts which are owed by a claimant. Deductions can also be applied to people's wages via a Direct Earnings Attachment (DEA), however 'DEA only applies to a small proportion of people owing money to DWP'. The claimant can be in debt to Government itself or certain third parties.

New research conducted by Ipsos to be released in full by the Trussell Trust later this year has found that, in mid-2022, 47% of people referred to food banks in our UK network regularly had their benefit income reduced by debt deductions. This figure rises to more than 57% of people who have used food banks who claim Universal Credit.¹²

Among people referred to our UK network of food banks who were facing deductions from their benefits, or their partner's benefits, 55% were repaying an advance payment to cover a specific expense such as a broken washing machine (a budgeting advance), because benefit levels were already too low to get by.

The second most common reason for a deduction, affecting almost a third (31%) of people in the UK referred to food banks and facing deductions, was having to repay an advance payment needed to cover the five-week wait for Universal Credit.

Our August 2022 YouGov survey of people in receipt of Universal Credit shows the broader experiences of people in the UK facing deductions from their benefit payments. The majority (56%) of people claiming Universal Credit who said that their or their partner's benefits were being deducted had more than one day when they didn't eat at all, or had only one meal because they couldn't afford to buy enough food. This is significantly higher than the equivalent figure for people not facing deductions (32%) and for all people claiming Universal Credit (38%).

Of people surveyed across the UK in August 2022 claiming Universal Credit and currently experiencing deductions from their benefits:

- 58% had fallen into debt because they couldn't keep up with essential bills in the previous three months vs. 34% of all people claiming Universal Credit.
- 30% had been unable to cook hot food in the previous three months because they couldn't afford to use the oven or other utilities vs. 21% of all people claiming Universal Credit.
- 28% had been unable to afford medical prescriptions, pain relief or other over the counter medication in the previous three months vs. 18% of all people claiming Universal Credit.

Research by the Joseph Rowntree Foundation in 2022 also found 'some 85% of families with deductions from their benefits are in arrears with household bills, compared to 40% of all low-income families'.¹³ There is clear evidence that debt deductions from benefit payments are driving people into severe hardship, creating new, or enlarging existing, debt spirals.

¹² Ibid

¹³ Katie Schmuecker and Rachelle Earwaker. *Not heating, eating or meeting bills: managing a cost of living crisis on a low income*. Joseph Rowntree Foundation. 2022. Available at: <https://www.jrf.org.uk/report/not-heating-eating-or-meeting-bills-managing-cost-living-crisis-low-income>

Food banks are not the answer. Only a strong social security system can protect people from going without the essentials.

The UK Government has taken welcome action to support people on the lowest incomes as the cost of living crisis continues to bite, including cash support through the Cost of Living Payments and the decision to uprate benefits and raise the benefit cap in line with inflation from April 2023.

Despite the support provided, many families are already in financial crisis and going without the essentials. Food banks are at breaking point. With November's Cost of Living Payment already distributed, families cannot wait until spring for further support.

If we are to prevent even more people facing acute financial hardship, the UK Government should:

- Take further action to close the gap between price rises and incomes this winter.
- Ensure people in receipt of Universal Credit are able to repay debts in a more affordable manner by lowering the cap on deductions from benefit payments.
- Make a permanent commitment that benefit rates will always be enough to afford the essentials.

The Welsh Government can also do more to support people facing financial hardship.

Over £400m is spent in Wales on a range of means tested schemes that are largely devolved, complementing the support offered by the UK system.

We welcome the steps taken by the Welsh Government to support people on low incomes during the cost of living crisis, including the fuel support scheme, the continued provision of support in lieu of free school meals for eligible families during the school holidays (including cash payments), the national benefit take up campaign and the adaptations to the Discretionary Assistance Fund (DAF) to help ensure more people receive emergency financial support when they need it.

The Welsh Government should ensure that the short-term measures put in place to help protect households from the worst impacts of the rising cost of living are established on a longer-term basis. This includes the establishment of a new Welsh Emergency Fund with clear access criteria, replacing the existing Discretionary Assistance Fund.

We are also calling on the Welsh Government to:

- Publish a national plan to reduce and prevent the need for emergency food aid.
- Reform Welsh benefits to create a single point of access and alignment of access criteria for UK and Welsh Benefits.
- Ensure solutions are developed with people with lived experience.
- Continue efforts to ensure national and local services work better together.

Yn rhinwedd paragraff(au) vii o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 3

Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol: Gwaith pellach ar ddyled ac effaith costau byw cynyddol

Cyflwyniad

Ni ddylid gweld yr argyfwng costau byw presennol fel rhywbeth sy'n sefyll ar ei ben ei hun. I lawer o bobl sy'n byw gyda dyled, mae'r argyfwng hwn yn benllanw blynyddoedd o anfantais, yn sgil 10 mlynedd o fesurau cyni a ddihysbyddodd y gwasanaethau cymorth i bobl fregus; rhaglen diwygiadau lles Llywodraeth y DU sydd, yn ôl y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol¹, wedi bod fwyaf niweidiol i'r rhai hynny â nodweddion gwarchoddedig; effeithiau ariannol y pandemig pan oedd swyddi'r rhai sydd â nodweddion gwarchoddedig a phobl ifanc yn llawer mwy tebygol o gael eu heffeithio²; effaith ariannol ein hymadawiad â'r Undeb Ewropeaidd; a nawr yr argyfwng costau byw.

Ar gyfer cartrefi incwm isel, mae eu gallu i oroesi'r storm ariannol yn cael ei lesteirio o sawl ongl:

- Elfen allweddol sy'n gyrru chwyddiant yw costau uwch ynni, y mae aelwydydd incwm is yn gwario mwy o'u cyllideb arno o'u cymharu ag aelwydydd incwm uwch³
- Mae gallu aelwydydd incwm isel i dorri i lawr ar gostau wrth brynu eu bwydydd yn gyfyngedig gan eu bod nhw eisoes yn prynu'r nwyddau rhataf yn aml. Mae chwyddiant, felly, wedi cael llawer mwy o effaith arnyn nhw nag ar eraill sydd nawr yn gallu dechrau prynu brandiau rhatach.
- Mae cartrefi incwm isel hefyd yn gwario cyfran uwch o'u hincwm ar nwyddau hanfodol fel bwyd⁴, sy'n golygu bod eu gallu i dorri'n ôl yn gyfyngedig iawn. Yn ogystal, bwyd yw un o'r prif elfennau sy'n gyrru chwyddiant ar hyn o bryd, ac mae prisiau cynyddol yn taro'r aelwydydd tlotaf waethaf.

Go brin mai dyled yw'r unig broblem fydd gan berson. Nid yw'n gwneud synnwyr mynd i'r afael â dyled unigolyn os oes ganddo broblem budd-dal lles hefyd, neu broblem dai sydd heb ei datrys. Dyma pam mae cyngor ar ddyledion yn cael ei ddarparu drwy'r Gronfa Gyngori Sengl, lle bydd person yn cael cyngor i ddatrys ei broblemau dyled, ynghyd â chefnogaeth a help i ddatrys problemau eraill o ran lles cymdeithasol. Mae hyn yn sicrhau bod unrhyw achosion gwaelodol sydd i ddyledion yn cael eu taclo, gan alluogi pobl i gymryd mwy o reolaeth ar eu cyllid. Yn 2023 –24, bydd £11m o arian grant ar gael i wasanaethau'r Gronfa Gyngori Sengl. Bydd hyn yn cyllido fframwaith gwasanaethau cynghori cyffredinol ac arbenigol sydd ar gael i aelodau mwyaf bregus ein cymdeithas.

Ni ellir gorbwysleisio pwysigrwydd ein gwasanaethau holistaidd i helpu pobl sy'n stryffaglu gyda'u hymrwymadau ariannol i fanteisio i'r eithaf ar yr incwm sydd ar gael iddynt. Fodd bynnag, wrth i'r galw am y gwasanaethau hyn barhau i gynyddu (yn rhannol o ganlyniad i ymgyrchoedd cyhoeddusrwydd llwyddiannus Llywodraeth Cymru, fel Yma i Helpu / Hawliwch Eich Arian), bydd yn rhaid cyfeirio rhai at adnoddau hunangymorth ar-lein. Bydd angen gofal wrth gyfeirio pobl at adnoddau ar-lein lle gallant ymchwilio i'w problemau eu hunain, a bydd angen inni fod yn hyderus bod pobl yn defnyddio adnoddau o ansawdd.

¹ [The effect of tax and welfare reforms | Y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol \(equalityhumanrights.com\)](https://equalityhumanrights.com)

² <https://phw.nhs.wales/publications/publications1/covid-19-and-employment-changes-in-wales-what-we-know-about-current-and-future-impacts/>

³ IFS - [The long squeeze: rising inflation and the current government support package](#)

⁴ Y Swyddfa Ystadegau Gwladol – [Family Spending in the UK: April 2020 to March 2021](#). Mae'r gyfres ddata ar gael [yma](#).

Dywed y Swyddfa Ystadegau Gwladol⁵ fod incwm gwario canolrifol y pumed tlotaf o'r boblogaeth wedi gostwng 3.8% i £14,500 yn y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben yn 2022. Mae hyn yn cymharu â chynnydd mewn incwm gwario canolrifol o 1.6% i £66,000 ar gyfer y pumed cyfoethocaf. £32,300 oedd incwm gwario canolrifol aelwydydd yn y DU yn y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben yn 2022, gostyngiad o 0.6%.

Mae Sefydliad Joseph Rowntree wedi nodi⁶ bod pensiynwyr a'r rhai sy'n hawlio budd-daliadau wedi gweld gwerth taliadau yn syrthio mewn termau real am wyth o'r 10 mlynedd ddiwethaf.

Yn ôl adroddiad⁷ gan Sefydliad Banc Lloyds, mae polisi Llywodraeth y DU o ddiwynnu arian o daliadau Credyd Cynhwysol pobl i adfachu gordaliadau neu ragdaliadau yn hyrwyddo tldi a dyledion pellach, gan effeithio'n benodol ar y rhai sydd fwyaf agored i niwed.

O dan y polisi, gellir cymryd hyd at 25% o daliadau Credyd Cynhwysol, a'r arian a gaiff ei adfachu amlaf yw arian a roddwyd mewn rhagdaliadau. Gwneir y rhagdaliadau hyn i dalu treuliau pobl yn ystod y pum wythnos pan fydd unigolion yn aros am y taliad Credyd Cynhwysol cyntaf. O'r bobl sy'n cael Credyd Cynhwysol, mae arian yn cael ei ddiwynnu'n awtomatig yn achos 44% ohonynt.

Rydym yn parhau i alw ar Lywodraeth y DU i roi stop ar y cyfnod aros pum wythnos hwn am daliadau Credyd Cynhwysol, sef gwreiddyn gofid a chaledi ariannol difrifol llawer o bobl. Mae nifer yn troi at ein Cronfa Cymorth Dewisol am gymorth ariannol brys oherwydd yr anawsterau y mae'r polisi hwn yn eu creu iddynt.

Mae Pwyllgor Gwaith a Phensiynau⁸ Tŷ'r Cyffredin wedi galw am atal dros dro yr arfer o ddiwynnu arian i adennill dyledion, er mwyn rhoi cyfle i aelwydydd sy'n ei chael yn anodd eu talu gael eu gwynt atynt yn ystod yr argyfwng costau byw.

Mae data'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (ar gyfer Prydain), ar sail yr Arolwg Barn a Ffordd o Fyw, yn edrych yn benodol ar brofiadau gwahanol grwpiau o'r boblogaeth o ran p'un a oeddent yn ei chael yn anodd fforddio eu taliadau ynni, rhent neu forgois, neu ar ei hôl hi gyda'r taliadau hyn⁹. Yn y cyfnod 22 Mehefin i 11 Medi 2022:

- Dywedodd dros hanner (55%) o oedolion anabl eu bod yn ei chael yn anodd fforddio eu biliau ynni, ac roedd tua thraean (36%) yn ei chael yn anodd fforddio eu taliadau rhent neu forgois o'i gymharu â 40% a 27% o bobl nad ydynt yn anabl, yn y drefn honno.
- Dywedodd tua 4 o bob 10 (44%) o oedolion gwyn eu bod yn ei chael yn anodd fforddio eu biliau ynni, o'i gymharu â thua dwy ran o dair (69%) o oedolion Du neu Ddu Prydeinig a thua 6 o bob 10 (59%) o oedolion Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig.
- Dywedodd tua 6 o bob 10 (60%) o rentwyr eu bod yn ei chael yn anodd fforddio eu biliau ynni, ac roedd tua 4 o bob 10 (39%) yn ei chael yn anodd fforddio eu taliadau rhent o'i gymharu â 43% a 23% o'r rhai â morgais, yn y drefn honno.

⁵ [Average household income, UK – Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk)

⁶ [Main out-of-work benefit sees its biggest drop in value in fifty years | JRF](https://www.jrf.org.uk/news/main-out-of-work-benefit-sees-its-biggest-drop-in-value-in-fifty-years)

⁷ [Deductions: Driver of Poverty | Lloyds Bank Foundation for England and Wales](https://www.lloydsbankfoundation.org.uk/news/duffy-2022)

⁸ [The cost of living \(parliament.uk\)](https://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/committee-on-work-and-pensions/)

⁹ Y Swyddfa Ystadegau Gwladol - [Impact of increased cost of living on adults across Great Britain: June to September 2022](https://www.ons.gov.uk/articles/economic/cost-of-living-impact-of-increased-cost-of-living-on-adults-across-great-britain-june-to-september-2022)

- Dywedodd tua hanner y rheiny sydd ag incwm personol o lai nag £20,000 y flwyddyn eu bod yn ei chael yn anodd fforddio eu biliau ynni; gostyngodd y gyfran hon wrth i incwm personol gynyddu, a thua chwarter (23%) o'r rhai sy'n ennill £50,000 neu fwy a nododd hyn.
- Mae'r Resolution Foundation hefyd wedi tynnu sylw at bryderon ynghylch diffyg diogeledd bwyd difrifol (lle mae pobl yn eu cael eu hunain heb ddigon o fwyd yn amlach neu wedi mynd am sawl diwrnod yn y mis heb fwyta'n ddigonol am na allant fforddio bwyd), yn enwedig yn achos teuluoedd rhieni sengl, teuluoedd â thri neu fwy o blant, y rhai sy'n derbyn budd-daliadau ar sail prawf modd neu fudd-daliadau anabledd, a rhai grwpiau ethnig nad ydynt yn wyn¹⁰.

Mae Cyngor ar Bopeth wedi dweud bod nifer y bobl y mae'r sefydliad wedi'u helpu gyda materion yn ymwneud â dyled ar i fyny, gan gynyddu bob mis dros y 5 mis diwethaf¹¹. Tynnodd sylw at ei bryderon, wrth i nifer cynyddol o bobl ei chael yn anodd talu eu biliau, fod mwy o bobl yn mynd i ddyled a bod lefelau eu dyled yn tyfu. Maen nhw wedi canfod bod dyledion ynni pobl anabl neu bobl sydd â chyflwr iechyd hirdymor wedi cynyddu, ar gyfartaledd, dros 25% rhwng 2019 a 2022 o'i gymharu ag ychydig llai na 10% yn achos pobl nad ydynt yn anabl neu sydd heb gyflwr iechyd hirdymor.

Mae'r dystiolaeth yn dangos mai'r bobl fwyaf bregus sy'n wynebu'r trafferthion ariannol mwyaf, ac y gall effaith dyledion mawr ar les unigolion a'u teuluoedd fod yn negyddol ac yn hirdymor. Targedu cyngor a chymorth ar gyfer y rhai mwyaf anghenus yw prif nod y Gronfa Gyngori Sengl, ac mae ei model cydweithredol yn profi'n effeithiol. Er enghraifft, yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, nododd 83% o bobl sy'n defnyddio gwasanaethau'r Gronfa Gyngori Sengl eu bod yn perthyn i un o'r grwpiau yn y boblogaeth sy'n cael eu taro waethaf gan yr argyfwng costau byw, gan gynnwys pobl hŷn, pobl anabl, a phobl o Gymunedau Du, Asiaidd ac Ethnig Lleiafrifol. Trwy gynnal y cyllid grant ar gyfer y Gronfa Gyngori Sengl yn 2023-24, gall Llywodraeth Cymru fod yn hyderus y bydd ei gwasanaethau cyngori a chymorth yn cyrraedd pobl fregus sydd eu hangen fwyaf.

Mae rhanddeiliaid wedi nodi tuedd bryderus ymhlith pobl sy'n gofyn am gyngor am ddyledion. Bu cynnydd sylweddol yn nifer y bobl sydd â chyllideb ddiffygiol (nad yw incwm eu haelwyd yn ddigon ar gyfer eu gwariant hanfodol). Er enghraifft, dywedodd elusen ddyledion StepChange ym mis Hydref 2022 fod hyn yn wir am un o bob tri o'u cleientiaid newydd¹². Mae Adolygiad Cyngor ar Bopeth Cymru o Gostau Byw 2022¹³ yn tynnu sylw at y ffaith bod cyfran y bobl sy'n gofyn am gyngor ynghylch cyllidebau negyddol wedi cynyddu o 39% yn 2019-20 i bron 50% yn 2022. Ymhlith y rhai sy'n fwy tebygol o fod â chyllideb negyddol mae pobl sengl (gan gynnwys rhieni sengl), rhentwyr preifat a phobl anabl neu sydd â chyflwr iechyd hirdymor.

Mae'r opsiynau sydd ar gael i bobl â chyllideb ddiffygiol yn ymwneud â dileu dyled, o bosibl drwy Orchymyn Rhyddhau o Ddyled. Er bod gorchymyn o'r fath yn datrys problemau uniongyrchol y ddyled, ni fydd yn mynd i'r afael â'r achosion sylfaenol, ac felly gall dyledion newydd gronni, a gall pobl y dyfernir Gorchymyn Rhyddhau o Ddyled ar eu cyfer ei chael yn anodd cael credyd fforddiadwy. Mae cyllidebau diffygiol yn effeithio ar aelwydydd ledled y DU, a bydd angen mewnbwn gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Ddatganoledig er mwyn creu atebion cynaliadwy i'r broblem.

¹⁰ Resolution Foundation - [The Living Standards Outlook 2023](#)

¹¹ [The cost-of-living support won't prevent a bleak Christmas for many | by Jonny Tatam-Hall | Dec, 2022 | We are Citizens Advice](#)

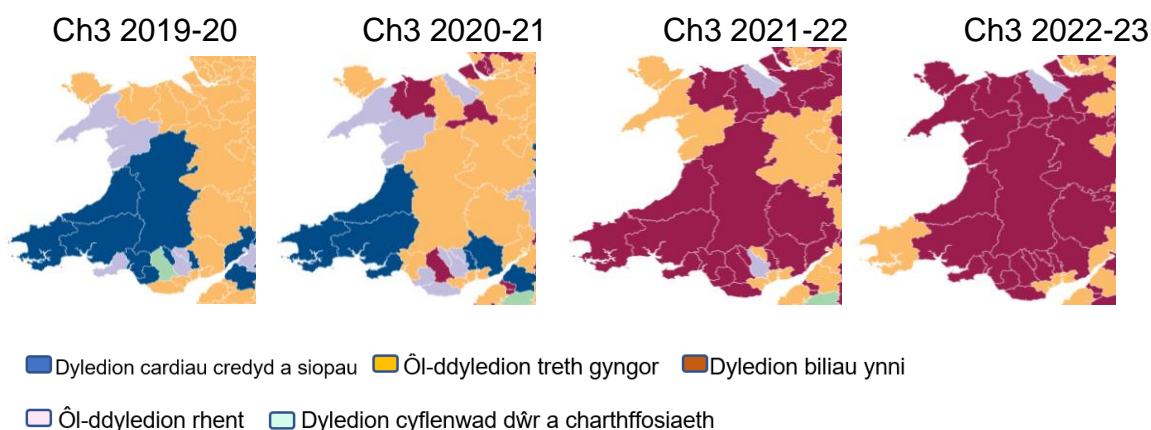
¹² [Making Ends Meet. Our Client Research. StepChange](#)

¹³ [2022 in review: Citizens Advice Cymru cost of living dashboard | Flourish](#)

Mae dyledion yn gwneud i effaith siociau economaidd, fel y rhai a ddaeth yn sgil y pandemig a'r argyfwng costau byw, barhau. Tra bo eraill yn gallu dod dros problemau ariannol, mae'r rhai sydd mewn dyled yn parhau i ddiodes.

Mae Cyngor ar Bopeth wedi mapio'r prif broblemau o ran dyled sy'n wynebu pobl ym mhob ardal awdurdod lleol yng Nghymru fesul chwarter ariannol. Mae Ffigur 1 yn dangos bod y math mwyaf cyffredin o ddyled wedi newid. Yn Ch3 2019-20, dyledion cardiau credyd a siopau oedd y rhai mwyaf, ond erbyn Ch3 2022-23 dyledion ynni oedd waethaf wrth i gostau godi.

Ffigur 1 - Y mathau mwyaf cyffredin o ddyled y rhoddodd Cyngor ar Bopeth help i bobl yn eu cylch fesul ardal awdurdod lleol yng Nghymru

Ffynhonnell: [Citizens Advice - Cost of living dashboard](#)

Yn ôl Cyngor ar Bopeth¹⁴, er bod lefel y galw, yn enwedig ynghylch dyledion credyd cwsmeriaid, yn parhau i fod yn is na lefelau cyn y pandemig, yn ystod 2022 maent wedi gweld cynnydd sydyn yn y galw am gyngor ar ddyledion biliau cartref, megis biliau ynni ac ôl-ddyledion rhent.

Mae arolwg blynyddol 2022 y Gwasanaeth Arian a Phensiynau¹⁵ yn amcangyfrif bod 15% o'r boblogaeth oedolion yng Nghymru yn dangos arwyddion o fod mewn angen dybryd am gyngor ynghylch eu dyledion. Y ganran yn 2021 oedd 14.5%.

Mae canlyniadau cipolwg Sefydliad Bevan ar dlodi yng Ngaeaf 2023¹⁶ yn dangos bod 13% o bobl yng Nghymru wedi bod mewn dyled ar fil am fwy na mis ym mis Ionawr. Nid yw'r ffigur hwn yn dangos unrhyw gynnydd sylweddol yn nifer y bobl a ddywedodd eu bod mewn dyled yn adroddiad Hydref 2022. Mae Sefydliad Bevan yn nodi, er nad yw ei ddata yn caniatáu ar gyfer dadansoddi graddau dyled pobl, mae'n bosibl, er bod y prif ffigurau o ran nifer y bobl sydd mewn dyled wedi parhau'n weddol debyg, fod swm dyled pobl wedi cynyddu.

A'r hinsawdd economaidd sydd o'n blaen yn ansicr, rydym yn rhagweld y bydd y galw am wasanaethau cynghori, yn enwedig gwasanaethau cyngor ar ddyledion a sut i fanteisio i'r eithaf ar yr incwm sydd ar gael, yn parhau i gynyddu yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf.

¹⁴ [2022 in review: Citizens Advice Cymru cost of living dashboard](#)

¹⁵ [Need for debt advice and how households are reacting to changes in the cost of living | Y Gwasanaeth Arian a Phensiynau \(maps.org.uk\)](#)

¹⁶ <https://www.bevanfoundation.org/wp-content/uploads/2023/02/Snapshot-of-poverty-in-winter-2023.pdf>

Er y bydd y Gronfa Gyngori Sengl – a'i chefnogaeth ychwanegol, sy'n sicrhau bod achosion sylfaenol dyledion yn cael eu taclo – yn helpu gyda rhywfaint o'r galw cynyddol drwy leihau'r angen i bobl barhau i ddychwelyd am gyngor, ni ellir disgwyl iddi allu mynd i'r afael â'r holl alw.

Cymorth Llywodraeth Cymru

Eleni rydym wedi darparu cymorth gwerth £1.6 biliwn, drwy raglenni sy'n gwarchod aelwydydd difreintiedig a mentrau sy'n helpu i ddarparu'r cyflog cymdeithasol yng Nghymru, gan gadw arian ym mhocedi pobl. Rydym yn targedu'r gefnogaeth lle mae ei hangen fwyaf.

Help gyda chostau ynni

Yn ôl ffigurau tloidi tanwydd diweddaraf Cymru, a gyhoeddwyd ar 13 Ebrill 2022, amcangyfrifwyd bod 196,000 o aelwydydd yng Nghymru yn byw mewn tloidi tanwydd ym mis Hydref 2021 - sy'n cyfateb i 14% o aelwydydd. O ddefnyddio'r ffigurau hyn i fodelu effaith cap Ebrill 2022 ar brisiau, amcangyfrifir y gallai hyd at **45% (614,000)** o bob aelwyd fod mewn tloidi tanwydd ac 8% (115,000) mewn tloidi tanwydd difrifol.

Dro ar ôl tro, rydym wedi codi pryderon bod y system ragdalau yn annigonol ar gyfer y bobl fwyaf bregus mewn cymdeithas ar hyn o bryd. Hyd yma eleni, mae'r Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol wedi cwrdd â chyflenwyr ynni ar 23 Ionawr, ac â swyddogion Ofgem ar 30 Ionawr yn mynegi pryderon difrifol ynghylch nifer y gwarantau llys a roddwyd gan lysoedd ynadon, ac yn ceisio sicrwydd bod gan Ofgem y pwerau digonol i warchod aelwydydd. Aethom ati i ysgrifennu at yr Ysgrifennydd Gwladol dros Fusnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol ar 27 Ionawr yn tynnu sylw at risg glir o ran diogelwch a chyfiawnder cymdeithasol bod aelwydydd bregus, gan gynnwys y rhai â chyflyrau meddygol, yn cael eu gorfodi i fod ar fesuryddion rhagdalau yn erbyn eu hewyllys neu'n ddjarwybod. Anfonwyd llythyr arall ar 2 Chwefror yn pwysu ar Lywodraeth y DU, sydd â'r pŵer yn eu dwylo, i weithredu ar frys.

Byddwn yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU i ddod â'r arfer annerbyniol o orfodi pobl i gael mesuryddion rhagdalau i ben, ac i gryfhau'r rheolau a'r rhwymedigaethau ar gyflenwyr i sicrhau eu bod yn cefnogi eu cwsmeriaid, yn hytrach na'u cosbi.

Rydym wedi darparu £90 miliwn i redeg ail Gynllun Cymorth Tanwydd ar ran Llywodraeth Cymru yn 2022-23. Lanswyd y cynllun hwn ar 26 Medi, ac ehangwyd y meini prawf cymhwysedd i gefnogi mwy o aelwydydd. Mae'r meini prawf newydd ar gyfer 2022-23 yn golygu bod tua 400,000 o aelwydydd yn gymwys. Hyd yma, mae awdurdodau lleol wedi cefnogi dros 307,000 o aelwydydd gyda thaliad o £200 tuag at eu costau tanwydd. Drwy gynllun 2021-22 elwodd 166,000 o aelwydydd.

Mae cyllid o £4m hefyd wedi cyfrannu at gyflwyno cynllun Talebau Tanwydd a Chronfa Wres, i helpu aelwydydd ar fesuryddion rhagdalau a'r rheiny nad ydynt yn gysylltiedig â'r prif rwydwaith nwy sy'n cael trafferth talu ymlaen llaw am eu tanwydd ac sydd mewn perygl o gael eu datgysylltu. Hyd at ddiwedd Rhagfyr roedd y Sefydliad Banc Tanwydd wedi cyhoeddi 5,500 o dalebau i gefnogi'r rhai nad ydynt yn gallu fforddio ychwanegu at eu mesuryddion rhagdalau - gan gefnogi dros 14,377 o bobl.

Tan ddiwedd Mawrth 2023 mae cymorth ariannol hefyd ar gael drwy ein Cronfa Cymorth Dewisol ar gyfer aelwydydd nad ydynt ar y grid, ac nad ydynt yn gallu fforddio eu

cyflenwad nesaf o olew neu LPG oherwydd caledi ariannol eithafol. Bydd hyn yn helpu'r aelwydydd hynny â hyd at £250 am daliad olew untro neu hyd at dri thaliad o £70.

Rydym hefyd wedi dyrannu £1 miliwn i awdurdodau lleol i'w cefnogi i ddatblygu hybiau cynnes.

Mynd i'r afael â thlodi bwyd

Mae Ymddiriedolaeth Trussell wedi dweud bod banciau bwyd ei rhwydwaith yng Nghymru wedi dosbarthu 77,000 o barseili bwyd brys rhwng 1 Ebrill a 30 Medi 2022, gan gynnwys 28,000 o barseili i blant. Mae hyn yn gynydd o 38% yng nghyfanswm y parseili a gafodd eu dosbarthu o'i gymharu â'r un cyfnod yn 2021/22, ac yn gynydd o 96% ers 2017/18. Yn 2022/23, bu'n rhaid i'w banciau bwyd ledled Cymru brynu teirgwaith yn fwy o fwyd nag a wnaethant yn y cyfnod cyfatebol yn 2021/22 (cynydd o 228%). 9% o'r bwyd a ddaeth i mewn ar gyfer banciau bwyd Cymru yn 2022/23 oedd canran y bwyd wedi'i brynu o'i gymharu â 4% yn 2021/22.

Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu £15.9 miliwn i fynd i'r afael â thlodi bwyd ers 2019. Yn 2022-23 mae £4.9m wedi'i ddyrannu i fynd i'r afael â thlodi bwyd. Mae hyn yn cynnwys £2.5m i gefnogi a chryfhau banciau bwyd, partneriaethau bwyd cymunedol a hybiau cymunedol, gan eu cefnogi i fynd i'r afael â thlodi bwyd a diffyg diogeledd bwyd a darparu ystod ehangach o wasanaethau i helpu unigolion ac aelwydydd i fanteisio i'r eithaf ar yr incwm sydd ar gael iddynt. Mae £2.4m arall wedi cael ei ddyrannu i gefnogi datblygiad partneriaethau bwyd ym mhob awdurdod lleol yng Nghymru a fydd yn helpu i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol tlodi bwyd.

Rydym hefyd yn parhau i gefnogi rhieni plant sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim i sicrhau nad ydynt yn llwgu yn ystod gwyliau'r ysgol. Daw hyn â'n buddsoddiad cyfan yn y cynllun i dros £100 miliwn.

Help gyda chostau byw

Darparwyd taliad costau byw o £150 i bob aelwyd ym mandiau treth gyngor A i D, ac i bob aelwyd sy'n derbyn cymorth Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ym mhob band. Rhoddwyd y taliad i 96% o aelwydydd cymwys ledled Cymru i'w helpu gyda chostau cynyddol. Talwyd £146.6m i 977,483 o aelwydydd cymwys cyn i'r prif gynllun ddod i ben ar 30 Hydref.

Cafodd £25m arall ei glustnodi i awdurdodau lleol ar ffurf cronfa ddewisol. Mae gan awdurdodau lleol tan ddiwedd Mawrth 2023 i ddarparu'r cyllid ychwanegol hwn y maent yn ei dargedu i helpu aelwydydd sy'n ei chael yn anodd.

Yn ogystal, mae yna amrywiaeth o bolisïau gan Lywodraeth Cymru sy'n helpu i gadw arian ym mhocedi pobl – rydym yn galw hwn yn gyflog cymdeithasol. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Y Cynnig Gofal Plant – 30 awr o addysg gynnar a gofal plant yr wythnos, am hyd at 48 wythnos y flwyddyn
- Prydau ysgol am ddim (cynllun sy'n cael ei ehangu i ysgolion cynradd o fis Medi 2022) a brecwast ysgol am ddim
- Presgripsiynau am ddim
- Help gyda chostau iechyd
- Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor

- Cynllun PDG – Mynediad

Manteisio i'r eithaf ar yr incwm sydd ar gael

Rydym wedi lansio trydedd ymgyrch i annog pobl i fanteisio ar fudd-daliadau, sef [Yma i Helpu](#). Drwy ein dwy ymgyrch flaenorol gwelwyd dros 8,000 o bobl yn ymateb i'r alwad i gysylltu ag Advicelink Cymru, a chawsant gymorth i hawlio dros £2.7m o incwm ychwanegol.

Rydym yn parhau i gefnogi rhaglen hyfforddiant i weithwyr rheng flaen er mwyn cynnig mwy o gyngor a chefnogaeth ar fudd-daliadau lles i ddefnyddwyr gwasanaethau. Eleni mae dros £11m wedi ei ddarparu ar gyfer gwasanaethau Cronfa Gyngori Sengl Llywodraeth Cymru. Mae'r gwasanaethau hyn yn achubiaeth i bobl sy'n cael trafferth i dalu eu costau byw, gan eu helpu i fanteisio i'r eithaf ar yr incwm sydd ar gael iddynt a delio â'u dyledion. Ers mis Ionawr 2020, mae gwasanaethau'r Gronfa Gyngori Sengl wedi helpu 144,000 o bobl i ddelio â dros 660,000 o broblemau lles cymdeithasol. Cefnogwyd pobl i hawlio incwm ychwanegol o £83 miliwn, a dilëwyd dyledion gwerth £23 miliwn.

Mae llawer o fenthycwyr fforddiadwy, gan gynnwys Undebau Credyd Cymru, wedi ymgorffori cyfrifiannellau budd-daliadau i'w tudalennau benthycyca ar-lein. Mae'n bwysig ein bod yn achub ar bob cyfle i helpu pobl i gael yr hyn y mae ganddynt hawl iddo, a byddwn yn ymgorffori cyfrifiannell i wefan Llywodraeth Cymru cyn hir, fel y bydd pawb sy'n chwilio am gymorth ariannol drwy'r Gronfa Cymorth Dewisol ac ymgyrch Yma i Helpu yn cael eu hannog i wneud ymholiadau drostynt eu hunain a chymryd camau i wella eu sefyllfa ariannol.

Rydym yn cymryd camau i godi ymwybyddiaeth o wasanaethau undebau credyd, yn enwedig ymhlith pobl fregus a grwpiau risg. Mae'r data a ddadansodwyd yn datgelu llwyddiant yr ymgyrch, a chynnydd sylweddol mewn defnyddwyr newydd a'r rhai sy'n dychwelyd. Gwnaed 4,414 o ymholiadau drwy wefan Undebau Credyd Cymru am fenthyciadau undebau credyd.

Rydym wedi darparu £1.2m yn 2022-23 i undebau credyd ehangu eu benthyciadau i bobl â hanes credyd gwael, y byddai undeb credyd yn gwrthod benthyciad iddynt fel arall oherwydd y risg o fethu ag ad-dalu, ac a fyddai'n debygol iawn o ddefnyddio darparwyr credyd cost uchel, neu'n waeth, fenthycwyr arian didrwydded. Mae'r cynllun hwn yn cael effaith, ac mae mwy na 1000 o bobl yn benthycyca o undeb credyd am y tro cyntaf bellach. Mae'r cynllun yn gweithio law yn llaw â'r ymgyrchoedd yr ydym wedi'u hariannu i godi ymwybyddiaeth o undebau credyd.

Mae £1m hefyd wedi'i ddyrannu i dreialu Cynllun Benthyciadau Di-log yn 2022-23 sy'n cael ei arwain gan Fair 4 All Finance. Mae'r bartneriaeth rhwng Purple Shoots, Banc Cymunedol Robert Owen a'r benthycwr ar-lein, Plend, nawr yn darparu'r benthyciadau di-log yng Nghymru. Mae'r peilot hwn yn cael ei brofi ar hyn o bryd, a'r bwriad yw gwneud gwaith pellach i gynyddu'r benthycyca dros y misoedd nesaf. Atgyfeirir pobl i'r cynllun drwy gyfrwng benthycyca a gynigir gan Plend, a gallai pobl sy'n methu gwiriadau fforddiadwyedd gyda'r benthycwr cyfrifol hwn fod yn addas am fenthyciad di-log os gallant fforddio i ad-dalu benthyciad heb y llog. Dros y blynyddoedd nesaf bydd y peilot hwn yn profi p'un a yw benthyciad di-log yn gynaliadwy, a bydd yn ategu'r gwaith y mae undebau credyd yn ei wneud i helpu pobl i gael credyd fforddiadwy.

Rydym yn awyddus i ymchwilio i sut y gall y sector cyngori nid-er-elw, undebau credyd a phartneriaid perthnasol eraill weithio gyda'i gilydd i gefnogi buddiannau gorau eu cleientiaid sy'n wynebu dyledion.

Mae'r gwaith ymchwil¹⁷ yn tynnu sylw at y ffaith bod pobl sy'n ariannol fregus mewn perygl o gael eu gyrru i fenthyca gan fenthycwyr anghyfreithlon yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni. Rydym yn gweithio gydag Atal Siarcod Benthycg Arian Cymru i nodi graddfa'r benthyca anghyfreithlon sy'n digwydd yng Nghymru wrth i bobl geisio ymdopi â'r argyfwng costau byw.

Rydym yn cefnogi Atal Siarcod Benthycg Arian Cymru i godi ymwybyddiaeth o fenthyca anghyfreithlon yn ein cymunedau, ac i godi ymwybyddiaeth o opsiynau eraill, gan gynnwys benthycwyr fforddiadwy a chyfrifol megis undebau credyd.

Dadansoddiad o'r effaith

Mae'r dadansoddiad o gefnogaeth Llywodraeth Cymru yn dangos ei bod yn targedu'r rhai sydd angen help fwyaf. Mae disgwyl i tua 75% o aelwydydd gael eu cefnogi mewn rhyw ffordd, ond bydd bron i ddwywaith cymaint yn mynd i aelwydydd yn hanner isaf y dosbarthiad incwm o'i gymharu â'r rhai yn yr hanner uchaf, a thair gwaith cymaint i'r rhai yn y pumed isaf o'i gymharu â'r rhai yn y pumed uchaf¹⁸.

Mae gwaith ymchwil i effaith barhaus ein hymadawiad â'r UE a'r argyfwng costau byw ar bobl sydd â nodweddion gwarchodedig a nodweddion cysylltiedig wedi'i nodi'n flaenoriaeth allweddol i'r Unedau Tystiolaeth Cydraddoldeb. Mae rhywfaint o waith asesu cychwynnol wedi'i wneud ac mae trafodaethau pellach gyda rhanddeiliaid wedi'u cynllunio ar gyfer dechrau 2023.

Mae'r pecynnau cymorth costau byw yn cael effaith. Er enghraifft, ym mis Tachwedd 2022, nododd gwasanaethau Cyngor ar Bopeth lleol yng Nghymru bod 15% yn llai o bobl yn gofyn am gyngor ar ddyledion biliau ynni a 12% yn llai yn gofyn am dalebau banciau bwyd. (Cafwyd gostyngiadau tebyg pan dalwyd y taliad costau byw cyntaf i bobl sy'n derbyn budd-daliadau fel Credyd Cynhwysol ym mis Mehefin 2022). Byrhoedlog fu'r effaith yn anffodus, a nododd gwasanaethau Cyngor ar Bopeth eu cyfnod prysuraf erioed ym mis Rhagfyr 2022 o ran cefnogi pobl yng Nghymru i gael cymorth brys.

Mae Is-bwyllgor Costau Byw y Cabinet yn tynnu ynghyd bobl â phrofiad bywyd, arbenigwyr, darparwyr gwasanaethau a sefydliadau sy'n cefnogi pobl sy'n ei chael yn anodd talu costau cynyddol, er mwyn helpu i ddarparu cyfeiriad strategol a llywio ein hymateb i'r argyfwng. Mae hyn yn ategu'r cydweithio ar draws portffolios i sicrhau bod cymorth yn cyrraedd y bobl sydd ei angen fwyaf.

Cyllideb Llywodraeth Cymru 2023/24

Mae'r Gyllideb Ddrafft wedi'i llunio mewn cyfnod caled ar gyfer cyfnod caled. Mae'n adlewyrchu cyfyngiadau ein setliad cyllid ond nid ein diffyg uchelgais. Bu'n rhaid gwneud penderfyniadau anodd, a'r realiti anffodus oedd nad oeddem yn gallu ymateb i'r holl bwysau a nodwyd i gefnogi ymyriadau costau byw o fewn y cyllid a oedd ar gael.

¹⁷ [Siarcod Arian Anghyfreithlon Yn Cymryd Mantais Ar Bwysau Costau Byw - Stop Loan Sharks Wales : Stop Loan Sharks Wales](#)

¹⁸ [Ymateb i'r argyfwng costau byw: dadansoddiad dosbarthiadol \[HTML\] | LLYW.CYMRU](#)

Er gwaethaf hyn, cymerwyd camau i sicrhau effaith fwyaf bosibl yr adnoddau sydd ar gael inni, gan gydbwysu'r anghenion tymor byr sy'n gysylltiedig â'r argyfwng costau byw presennol â pharhau i wneud newidiadau mwy hirdymor a chyflawni uchelgeisiau'r Rhaglen Lywodraethu, gan gynnwys mynd i'r afael â thlodi.

Mae'r Gyllideb Ddrafft ar gyfer 2023-24 yn cynnwys £18.8m ychwanegol i barhau â'r gefnogaeth ar gyfer y Gronfa Cymorth Dewisol yn 2023-24. Mae hyn yn sicrhau ein bod yn gallu parhau i ddarparu'r cymorth hanfodol hwn, sy'n golygu bod mwy o bobl yn cael cymorth ariannol brys pan fydd ei angen arnynt. Mae hefyd yn cynnwys cyllid ychwanegol i dalu'r Cyflog Byw Gwirioneddol i weithwyr gofal cymdeithasol yn ogystal â chymorth ychwanegol ar gyfer y rhai sy'n gadael gofal ac yn rhan o'n peilot Incwm Sylfaenol.

Jenny Rathbone AS

Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

20 Chwefror 2023

Annwyl Jenny,

Cytundeb rhwng y DU a'r Eidal ar gydnabyddiaeth gilyddol o drwyddedau gyrru at ddibenion cyfnewid

Byddwch yn gwybod mai'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad sy'n gyfrifol am fonitro'r broses o weithredu cytundebau rhyngwladol nad ydynt yn ymwneud â masnach yn y Chweched Senedd.

Yn ystod ein cyfarfod ar 13 Chwefror 2023, fe wnaethom ystyried y cytundeb rhwng y DU a'r Eidal ar gydnabyddiaeth gilyddol o drwyddedau gyrru at ddibenion cyfnewid.

Mae'r cytundeb yn rhoi'r hawl i ddeiliaid trwydded y DU sydd eisoes yn preswyllo yn yr Eidal, neu a ddaw yn breswylwyr yno yn y dyfodol, gyfnewid eu trwydded yrru ar gyfer y DU heb fod angen sefyll prawf gyrru ymarferol neu brawf theori pellach. O dan y cytundeb hwn, byddai'r un driniaeth yn gymwys i ddeiliaid trwydded o'r Eidal sydd eisoes yn preswyllo yn y DU, neu a ddaw yn breswylwyr yn y DU yn y dyfodol. Yn flaenorol, cyfraith yr UE oedd yn darparu ar gyfer cydnabyddiaeth gilyddol o drwyddedau gyrru rhwng y DU â'r Eidal. Daeth y trefniant hwn i ben pan ymadawodd y DU â'r UE.

Yn ystod ein hystyriaeth fe wnaethom gytuno i dynnu eich sylw at y cytundeb, i lywio gwaith monitro eich Pwyllgor o hawliau dinasyddion yr UE sy'n byw yng Nghymru wedi i'r DU ymadael â'r UE.

Cafodd ein hadroddiad ar y cytundeb ei osod heddiw.

Yn gywir

Huw

Huw Irranca-Davies

Huw Irranca-Davies

Cadeirydd

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid

15 Chwefror 2023

Annwyl Peredur,

Craffu ar oblygiadau ariannol Biliau

Yn dilyn eich llythyr dyddiedig 19 Rhagfyr 2022 at y Prif Weinidog ynglŷn â chraffu ar oblygiadau ariannol Biliau'r Llywodraeth, rwyf wedi ystyried cais pellach y Pwyllgor Cyllid.

Byddaf yn rhoi ymrwymiad y bydd pob un o Weinidogion Cymru yn ymdrechu i ymateb i Adroddiad Cam 1 y Pwyllgor Cyllid ar gyfer Biliau'r Senedd cyn y cynhelir y ddadl Egwyddorion Cyffredinol ar y Bil hwnnw.

Fodd bynnag, dylai'r Pwyllgor Cyllid nodi wrth roi'r ymrwymiad hwn, bydd achosion yn codi pan na fydd y manylion y mae'r Pwyllgor yn gofyn amdanynt ar gael yn hawdd o fewn yr amser hwnnw.

Mae'r Llywodraeth yn parhau i ddilyn gofynion Rheolau Sefydlog y Senedd sy'n pennu mai nod y penderfyniad ariannol yw ceisio cytundeb ar oblygiadau ariannol unrhyw Fil nid fel y'i cyflwynwyd, ond fel y'i diwygiwyd ar ôl cwblhau'r broses graffu. At hynny, bydd Gweinidogion Cymru yn parhau i roi manylion i'r Pwyllgor Cyllid a'r pwyllgorau sy'n craffu ar bolisi pan fo datblygiadau wedi bod neu ddiwygiadau wedi cael eu gwneud sy'n arwain at newidiadau sylweddol i oblygiadau ariannol pob Bil.

Rwyf wedi gofyn i'm swyddogion ystyried ymhellach unrhyw oblygiadau sy'n deillio o symud y ddadl penderfyniad ariannol i wythnos ar ôl y ddadl Egwyddorion Cyffredinol, a'r effaith ar y rhaglen ddeddfwriaethol yn y dyfodol.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Rwyf wedi anfon copi o'ch llythyr ynghyd â'r ymateb hwn at bob un o Weinidogion Cymru. Anfonir yr ymateb hwn at y Pwyllgor Busnes a Chadeiryddion y Pwyllgorau Polisi hefyd.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Lesley Griffiths". The signature is written in a cursive style with a large, sweeping 'L' and 'G'.

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Mark Drakeford AS
Y Prif Weinidog

19 Rhagfyr 2022

Annwyl Brif Weinidog

Craffu ar oblygiadau ariannol Biliau

Diolch am eich llythyr dyddiedig **7 Rhagfyr**, a anfonwyd gennych mewn ymateb i gais y Pwyllgor Cyllid fod Llywodraeth Cymru yn dychwelyd i'r arfer o ddarparu ymatebion ysgrifenedig i adroddiadau Cyfnod 1 gan bwyllgorau cyn i'r ddadl Cyfnod 1 gael ei chynnal.

Mae'n siomedig nad ydych yn gallu rhoi ymrwymiad mewn perthynas â'r cais rhesymol hwn. Rydych yn dweud yn eich llythyr: "Yn ystod dadl Cyfnod 1 y mae Gweinidogion yn rhoi esboniad o ymateb y Llywodraeth i'r argymhellion ym mhob adroddiad Pwyllgor". Fodd bynnag, rydym o'r farn na ddylid ystyried y dull hwn yn arfer cyffredin, gan nad yw bob amser yn bosibl i Weinidogion ddarparu ymateb llawn a thrylwyr i bob argymhelliad, o ystyried yr amser cyfyngedig sydd ar gael yn ystod y ddadl ei hun. Fel y nodais yn fy llythyr cychwynnol, yr arfer safonol yw bod y cynnig ynghylch y Penderfyniad Ariannol yn cael ei drafod yn syth ar ôl cytuno ar y cynnig Cyfnod 1. Felly, ychydig iawn o amser sydd gan y Senedd i ystyried ymateb y Llywodraeth cyn gorfod gwneud penderfyniad ynghylch a ddylid ymrwymo adnoddau.

Rydych hefyd yn nodi'r posibilrwydd y bydd amgylchiadau pan fo angen mwy o amser i ystyried rhai argymhellion neu pan nad yw'r manylion sydd eu hangen i ddarparu ymateb cyflawn ar gael cyn cynnal dadl Cyfnod 1. O ystyried bod yr amserlenni ar gyfer Biliau'r Llywodraeth yn cael eu cynnig gan Lywodraeth Cymru, gyda'r Pwyllgor Busnes yn cytuno ar y dyddiadau cau ar gyfer Cyfnodau 1 a 2, dylid ystyried rhoi'r gorau i'r arfer o bleidleisio ar y cynnig ynghylch y Penderfyniad Ariannol ar yr un diwrnod â'r ddadl Cyfnod 1. Gwnaed penderfyniad tebyg yn y Pedwerydd Cynulliad, gan wrthdroi'r sefyllfa ddiodyn er mwyn gohirio'r bleidlais ar y cynnig Cyfnod 4 hyd nes bod wythnos wedi mynd heibio ar ôl i'r trafodion Cyfnod 3 ddod i ben, a hynny er mwyn rhoi cyfle i'r Aelodau drafod

fersiwn derfynol o'r Bil cyn gofyn i'r Senedd ei chymeradwyo. Rydym o'r farn y dylai'r un egwyddor fod yn berthnasol i'r cynnig ynghylch y Penderfyniad Ariannol. Byddai hyn yn rhoi amser i'r Aelodau fyfyrion ar ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Cyllid. Rydym o'r farn bod hyn yn arbennig o bwysig o ystyried nad oes gan y Senedd unrhyw gyfleoedd pellach i ystyried goblygiadau ariannol Biliau yn ffurfiol ar ôl i'r cynnig gael ei gytuno.

Yn olaf, rydych yn nodi y gallai deddfwriaeth "fod yn fath newydd o ddeddfwriaeth", ac y gallai fod "sefyllfaoedd lle mae sawl ffactor amrywiol yn golygu nad oes modd cyfrifo costau manwl nes bod y ddarpariaeth yn cael ei phrofi a'i hasesu". Mae'r Pwyllgor yn cydnabod yr heriau hyn. Fodd bynnag, nid yw'n dderbyniol i Lywodraeth Cymru beidio â cheisio cyfrifo costau posibl deddfwriaeth. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn arf allweddol o ran asesu'n feirniadol yr ystod o ddulliau a archwiliwyd mewn perthynas â datblygu cynnig deddfwriaethol, ac o ran darparu dull o wneud penderfyniadau polisi sy'n seiliedig ar dystiolaeth. Rydym yn cydnabod y ffaith na fydd yn bosibl darparu "costau manwl" bob amser. Fodd bynnag, mae'n hollbwysig bod Asesiadau Effaith Rheoleiddiol yn cynnwys yr amcangyfrif gorau posibl ar gyfer costau a buddion, a hynny er mwyn ein galluogi i graffu'n llawn ar oblygiadau ariannol cyffredinol Bil – pwynt y mae'r Pwyllgor wedi'i wneud droeon.

Rydym yn gresynu'r ffaith ei bod yn ymddangos bod yr Asesiadau Effaith Rheoleiddiol sydd wedi cael eu cyhoeddi gyda'r Biliau a gyflwynwyd hyd yma yn y Senedd hon yn rhyw fath o "sgil-gynnyrch" yn y broses o wneud penderfyniadau, yn hytrach na'r offeryn sy'n llywio'r broses honno. Mae'r Bil diweddaraf a drafodwyd gennym, sef y Bil Amaeth (Cymru), yn Fil fframwaith, lle mae cyfran sylweddol o'r costau yn ymwneud â'r cynllun Rheoli Tir yn Gynaliadwy – cynllun na fydd yn cael ei gwblhau tan y flwyddyn nesaf. Yn y sefyllfaoedd hyn, gallai'r Senedd gytuno yn y pen draw ar Benderfyniad Ariannol ar gyfer Bil, yn seiliedig ar y wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol a gyhoeddwyd adeg ei gyflwyno, ond a allai gynyddu'n sylweddol yn dilyn hynny. Mae'r diffyg eglurder hwn yn gwneud ein rôl fel Pwyllgor Cyllid yn un heriol iawn, ac yn amharu'n sylweddol ar ein gallu i wneud penderfyniad ynghylch a yw costau'n rhesymol ai peidio.

Pe bai Llywodraeth Cymru yn parhau i ddarparu Asesiadau Effaith Rheoleiddiol sy'n cynnwys gwybodaeth anghyflawn neu annigonol, ni fyddai gan y Pwyllgor lawer o ddewis ond gorfodi Gweinidogion i ailymddangos gerbron y Pwyllgor unwaith y byddai'r wybodaeth y gofynnwyd amdani ar gael, a hynny er mwyn sicrhau bod y wybodaeth ariannol a ddarperir gan Lywodraeth Cymru yn destun gwaith craffu cadarn.

Fel y gwyddoch, mae nifer o bwyllgorau'r Senedd wedi codi pryderon tebyg ynghylch prydlondeb ymatebion Llywodraeth Cymru cyn cynnal dadleuon Cyfnod 1. Mae hyn yn creu darlun anffodus, ac yn codi cwestiynau ynghylch

ysbryd y gwaith ymgysylltu y mae Llywodraeth Cymru yn ei wneud â'r Senedd mewn perthynas â materion deddfwriaethol. Felly, rwyf yn gofyn i chi fyfyrion ar y materion uchod ac i ailystyried safbwynt Llywodraeth Cymru ynghylch darparu ymatebion ysgrifenedig i adroddiadau'r Pwyllgor Cyllid cyn y cynhelir dadleuon Cyfnod 1, ac i ystyried cyflwyno'r cynnig ynghylch y Penderfyniad Ariannol o leiaf wythnos ar ôl i ddarpariaethau Cyfnod 1 gael eu cytuno. O ystyried y pwysau ar gyllidebau cyhoeddus, mae'n bwysicach fyth bod Llywodraeth Cymru yn darparu cymaint o eglurder a sicrwydd â phosibl cyn gofyn i Aelodau awdurdodi gwariant sy'n gysylltiedig â Biliau.

Gan fod y materion hyn yn berthnasol i gylchoedd gwaith holl bwyllgorau'r Senedd, mae copi o'r llythyr hwn wedi'i anfon at Gadeiryddion y pwyllgorau hynny.

Yn gywir

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

Eitem 7

Yn rhinwedd paragraff(au) vii o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 8

Yn rhinwedd paragraff(au) vii o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon